

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΑΛΓΕΒΡΑ)
18 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**

ΘΕΜΑ Α

A1. Πότε μια συνάρτηση f με πεδίο ορισμού A λέγεται συνεχής;

Μονάδες 4

A2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

α. Η συνάρτηση $f(x) = |x|$ έχει παράγωγο στο σημείο $x_0 = 0$.

β. Τα χαρακτηριστικά ως προς τα οποία εξετάζουμε έναν πληθυσμό λέγονται μεταβλητές και τις συμβολίζουμε συνήθως με κεφαλαία γράμματα.

γ. Η σχετική συχνότητα f_i της τιμής x_i δίνεται από τον τύπο $f_i = \frac{v_i}{n}$, όπου v_i η συχνότητα της τιμής x_i και n το μέγεθος του δείγματος.

Μονάδες 6

A3. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τις παρακάτω ισότητες και να τις συμπληρώσετε.

α. $(f(x) \cdot g(x))' = \dots$

β. $(\sqrt{x})' = \dots$, με $x > 0$

γ. $(\sin x)' = \dots$

Μονάδες 9

A4. Να αποδείξετε ότι η παράγωγος της συνάρτησης $f(x) = x^2$ είναι $f'(x) = (x^2)' = 2x$, για κάθε x στο σύνολο $\mathbb{R}$ των πραγματικών αριθμών.

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Β

Στον παρακάτω πίνακα δίνεται ο αριθμός των βιβλίων που διάβασαν οι μαθητές ενός σχολείου κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών:

x_i	v_i	$f_i\%$	N_i	$F_i\%$
0				
1				70
2	10			90
3		10		100
Σύνολο		100		

Δίνεται ότι το 40% των μαθητών δεν διάβασαν κανένα βιβλίο.

B1. Να μεταφέρετε τον παραπάνω πίνακα στο τετράδιό σας και να συμπληρώσετε τα κενά.

Μονάδες 12

B2. Ποιο είναι το ποσοστό των μαθητών που έχουν διαβάσει τρία βιβλία;

Μονάδες 3

B3. Πόσοι μαθητές διάβασαν τουλάχιστον ένα βιβλίο;

Μονάδες 5

B4. Ποιο είναι το ποσοστό των μαθητών που διάβασαν το πολύ δύο βιβλία;

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Δίνεται η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο $f(x) = x^3 - \lambda x^2 + 2$, όπου $\lambda \in \mathbb{R}$ σταθερά.

Γ1. Να βρείτε την τιμή του λ , ώστε η γραφική παράσταση της συνάρτησης f να διέρχεται από το σημείο $A(-1, -2)$.

Μονάδες 4

Γ2. Για $\lambda = 3$ να βρείτε τις συναρτήσεις $f'(x)$ και $f''(x)$.

Μονάδες 6

Γ3. Για $\lambda = 3$ να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τη μονοτονία και να βρείτε το είδος και την τιμή των τοπικών ακροτάτων της.

Μονάδες 8

Γ4. Για $\lambda = 3$ να υπολογίσετε το όριο

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f'(x) + 3}{f''(x)}$$

Μονάδες 7

ΘΕΜΑ Δ

Δίνεται η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο

$$f(x) = (x^2 + 4x + 5)^{20}$$

Δ1. Να δείξετε ότι

$$f'(x) = 40(x^2 + 4x + 5)^{19} \cdot (x + 2)$$

Μονάδες 5

Δ2. Να βρείτε το όριο:

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(-2+h) - f(-2)}{h}$$

Μονάδες 4

Δ3. Να δείξετε ότι η εφαπτομένη της γραφικής παράστασης της f , η οποία είναι παράλληλη στον άξονα $x'x$, έχει εξίσωση $y = 1$.

Μονάδες 8

Δ4. Θεωρούμε σημείο $A(x, 1)$ της ευθείας $y = 1$ με $x > 0$. Να βρεθεί ο ρυθμός μεταβολής της απόστασης των σημείων $A(x, 1)$ και $O(0, 0)$ ως προς x , όταν $x = 1$.

Μονάδες 8

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ (ΑΛΓΕΒΡΑ)
18 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1) Γενικά μια συνάρτηση f με πεδίο ορισμού A λέγεται συνεχής, αν για κάθε

$$x_0 \in A \text{ ισχύει } \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$$

A2) α) Λάθος

Η συνάρτηση f γράφεται $f(x) = \begin{cases} -x, & x < 0 \\ x, & x \geq 0 \end{cases}$

• όταν $h < 0$, έχουμε $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(0+h) - f(0)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{-h}{h} = -1$, ενώ

• όταν $h > 0$, έχουμε $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(0+h) - f(0)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{h}{h} = 1$

που σημαίνει ότι δεν υπάρχει το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(0+h) - f(0)}{h}$

β) Σωστό

γ) Λάθος

Ο τύπος της σχετικής συχνότητας είναι $f_i = \frac{v_i}{v}$, όπου v_i η συχνότητα της τιμής x_i και v το μέγεθος του δείγματος.

A3) α) $(f(x) \cdot g(x))' = f'(x) \cdot g(x) + f(x) \cdot g'(x)$

β) $(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$ με $x > 0$

γ) $(\sin x)' = \cos x$

A4) Για τη συνάρτηση $f(x) = x^2$ έχουμε

$$\begin{aligned}\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0 + h) - f(x_0)}{h} &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{(x_0 + h)^2 - (x_0)^2}{h} \\ &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{(x_0)^2 + 2x_0h + h^2 - (x_0)^2}{h} \\ &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{(x_0)^2 + 2x_0h + h^2 - (x_0)^2}{h} \\ &= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{h \cdot (2x_0 + h)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} (2x_0 + h) = 2x_0\end{aligned}$$

για κάθε $x_0 \in \mathbb{R}$

Άρα $f'(x) = (x^2)' = 2x$, για κάθε $x \in \mathbb{R}$ και η απόδειξη ολοκληρώθηκε.

ΘΕΜΑ Β

B1) Αφού το 40% των μαθητών δεν διάβασε κανένα βιβλίο συμπεραίνουμε ότι

$$f_1\% = 40.$$

Έτσι

$$F_1\% = f_1\% = 40.$$

Γνωρίζουμε ότι

$$\begin{aligned}F_2\% = 70 &\Leftrightarrow F_1\% + f_2\% = 70 \Leftrightarrow 40 + f_2\% = 70 \\ &\Leftrightarrow f_2\% = 70 - 40 \Leftrightarrow f_2\% = 30.\end{aligned}$$

Επίσης

$$\begin{aligned}F_3\% = 90 &\Leftrightarrow F_2\% + f_3\% = 90 \Leftrightarrow 70 + f_3\% = 90 \\ &\Leftrightarrow f_3\% = 20\end{aligned}$$

Έτσι λοιπόν

$$\begin{aligned}f_3 = 0,2 &\Leftrightarrow \frac{v_3}{v} = 0,2 \Leftrightarrow \frac{10}{v} = 0,2 \Leftrightarrow 10 = 0,2v \\ &\Leftrightarrow \frac{10}{0,2} = v \Leftrightarrow v = \frac{10 \cdot 10}{0,2 \cdot 10} \Leftrightarrow v = \frac{100}{2} \Leftrightarrow v = 50.\end{aligned}$$

Θα συμπληρώσουμε τη στήλη των συχνοτήτων

$$f_1 = \frac{v_1}{v} \Leftrightarrow 0,4 = \frac{v_1}{50} \Leftrightarrow v_1 = 50 \cdot 0,4 \Leftrightarrow v_1 = 20.$$

$$f_2 = \frac{v_2}{v} \Leftrightarrow 0,3 = \frac{v_2}{50} \Leftrightarrow v_2 = 50 \cdot 0,3 \Leftrightarrow v_2 = 15.$$

$$f_4 = \frac{v_4}{v} \Leftrightarrow 0,1 = \frac{v_4}{50} \Leftrightarrow v_4 = 50 \cdot 0,1 \Leftrightarrow v_4 = 5.$$

Για τη στήλη των αθροιστικών σχετικών συχνοτήτων έχουμε

$$N_1 = v_1 = 20$$

$$N_2 = N_1 + v_2 = 20 + 15 = 35.$$

$$N_3 = N_2 + v_3 = 35 + 10 = 45.$$

$$N_4 = v = 50.$$

Τελικά ο πίνακας συμπληρωμένος είναι

x_i	v_i	$f_i \%$	N_i	$F_i \%$
0	20	40	20	40
1	15	30	35	70
2	10	20	45	90
3	5	10	50	100
Σύνολο	50	100		

B2) Το ποσοστό των μαθητών που έχει διαβάσει τρία βιβλία αντιστοιχεί στην σχετική συχνότητα

$$f_4 = 0,1 = 10\%.$$

B3) Το πλήθος των μαθητών που διάβασαν τουλάχιστον ένα βιβλίο είναι όσοι μαθητές διάβασαν 1 βιβλίο, 2 βιβλία, 3 βιβλία δηλαδή είναι

$$k = v_2 + v_3 + v_4 = 15 + 10 + 5 = 30 \text{ μαθητές.}$$

B4) Οι μαθητές που διάβασαν το πολύ 2 βιβλία είναι όσοι μαθητές διάβασαν 2 βιβλία, 1 βιβλίο, 0 βιβλία και το αντίστοιχο ποσοστό είναι

$$p = f_1 + f_2 + f_3 = 0,4 + 0,3 + 0,2 = 0,9 = 90\% \text{ των μαθητών.}$$

ΘΕΜΑ Γ

Γ1) Αφού η γραφική παράσταση της f διέρχεται από το σημείο $A(-1, -2)$ οι συντεταγμένες του επαληθεύουν τον τύπο της.

Έτσι λοιπόν έχουμε

$$f(-1) = -2 \quad (1).$$

Όμως

$$f(-1) = (-1)^3 - \lambda(-1)^2 + 2 = -1 - \lambda + 2 = 1 - \lambda$$

Οπότε από τη σχέση (1) προκύπτει

$$1 - \lambda = -2 \Leftrightarrow -\lambda = -2 - 1 \Leftrightarrow -\lambda = -3 \Leftrightarrow \lambda = 3.$$

Γ2) Για $\lambda = 3$ ο τύπος της συνάρτησης f είναι

$$f(x) = x^3 - 3x^2 + 2, \quad x \in \mathbb{R}$$

Οπότε η πρώτη παράγωγος συνάρτηση της f είναι

$$\begin{aligned} f'(x) &= (x^3 - 3x^2 + 2)' = (x^3)' - (3x^2)' + (2)' \\ &= 3x^2 - 3(x^2)' + 0 = 3x^2 - 3(2x) = 3x^2 - 6x, \quad x \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

Η δεύτερη παράγωγος συνάρτηση της f θα προκύψει παραγωγίζοντας την πρώτη παράγωγο της f που βρήκαμε ακριβώς παραπάνω.

Έτσι λοιπόν είναι

$$\begin{aligned} f''(x) &= (3x^2 - 6x)' = (3x^2)' - (6x)' = 3(x^2)' - 6(x)' \\ &= 3(2x) - 6 \cdot 1 = 6x - 6, \quad x \in \mathbb{R} \end{aligned}$$

Γ3) Αρχικά θα βρούμε τις ρίζες της παραγώγου συνάρτησης της f .

Έτσι λοιπόν έχουμε

$$\begin{aligned} f'(x) = 0 &\Leftrightarrow 3x^2 - 6x = 0 \Leftrightarrow 3x(x - 2) = 0 \Leftrightarrow x = 0 \quad \text{ή} \quad x - 2 = 0 \\ &\Leftrightarrow x = 0 \quad \text{ή} \quad x = 2. \end{aligned}$$

x	$-\infty$	0	2	$+\infty$
$f'(x)$	+	-	+	
f	<	>	<	

Με τη βοήθεια του παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι

- Η f είναι γνησίως αύξουσα στο διάστημα $\Delta_1 = (-\infty, 0]$ και στο διάστημα $\Delta_3 = [2, +\infty)$.
- Η f είναι γνησίως φθίνουσα στο διάστημα $\Delta_2 = [0, 2]$.
- Η f παρουσιάζει τοπικό μέγιστο στο $x_1 = 0$ με τιμή $f(0) = 0^3 - 3 \cdot 0^2 + 2 = 2$
- Η f παρουσιάζει τοπικό ελάχιστο στο $x_2 = 2$ με τιμή $f(2) = 2^3 - 3 \cdot 2^2 + 2 = 8 - 12 + 2 = -2$.

Γ4) Για το ζητούμενο όριο έχουμε

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{f'(x) + 3}{f''(x)} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{3x^2 - 6x + 3}{6x - 6} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{3(x^2 - 2x + 1)}{6(x-1)} \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)^2 \overset{0}{0}}{2(x-1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2(x-1)^{\cancel{2}}}{\cancel{2}(x-1)} \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x-1}{2} = \frac{1-1}{2} = \frac{0}{2} = 0. \end{aligned}$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Παραγωγίζοντας την συνάρτηση

$$f(x) = (x^2 + 4x + 5)^{20} \quad \text{έχουμε}$$

$$\begin{aligned} f'(x) &= \left[(x^2 + 4x + 5)^{20} \right]' = 20(x^2 + 4x + 5)^{19} \cdot (x^2 + 4x + 5)' = \\ &= 20(x^2 + 4x + 5)^{19} \cdot (2x + 4) \\ &= 20(x^2 + 4x + 5)^{19} \cdot 2(x + 2) \\ &= 40(x^2 + 4x + 5)^{19} \cdot (x + 2), \quad \text{για κάθε} \end{aligned}$$

$$x \in \mathbb{R}$$

- Δ2. Το ζητούμενο όριο παρατηρούμε ότι είναι η τιμή της παραγώγου συνάρτησης της f για $x = -2$. Δηλαδή

$$\begin{aligned}\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(-2+h) - f(-2)}{h} &= f'(-2) \\ &= f'(-2) = 40 \left((-2)^2 + 4(-2) + 5 \right)^{19} \cdot (-2+2) \\ &= 40 \left((-2)^2 + 4(-2) + 5 \right)^{19} \cdot 0 = 0\end{aligned}$$

- Δ3. Έστω $M(x_0, f(x_0))$ το σημείο όπου η εφαπτομένη της γραφικής παράστασης της f είναι παράλληλη στον άξονα $x'x$ οπότε

$$\lambda_{\varepsilon\varphi} = 0$$

Δηλαδή

$$f'(x_0) = 0 \Leftrightarrow 40 \left(x_0^2 + 4x_0 + 5 \right)^{19} \cdot (x_0 + 2) = 0$$

- $x_0^2 + 4x_0 + 5 = 0$ που είναι αδύνατη αφού η διακρίνουσα

$$\Delta = 4^2 - 4 \cdot 5 = -4 < 0$$

- $x_0 + 2 = 0 \Leftrightarrow x_0 = -2$

$$\text{με } f(-2) = \left((-2)^2 + 4(-2) + 5 \right)^{20} = (4 - 8 + 5)^{20} = 1^{20} = 1$$

Οπότε το σημείο M είναι το

$$M(-2, f(-2)) = (-2, 1)$$

Επομένως

$$\lambda_{\varepsilon\varphi} = f'(-2) = 0$$

Η εξίσωση της εφαπτόμενης είναι

$$y = f'(-2)x + \beta \Leftrightarrow y = 0 \cdot x + \beta \Leftrightarrow y = \beta$$

Επειδή το σημείο M είναι σημείο της εφαπτόμενης η εξίσωση θα είναι

$$y = 1$$

Δ4. Έστω $A(x,1)$ το σημείο της ευθείας $y = 1$ με $x > 0$.

Η απόσταση των σημείων A και O δίνεται από

$$\begin{aligned}(OA) &= \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2} \\ &= \sqrt{(1-0)^2 + (x-0)^2} = \sqrt{x^2 + 1}\end{aligned}$$

Έστω $(OA) = d(x) = \sqrt{x^2 + 1}$ με $x > 0$

Επειδή ο ρυθμός μεταβολής είναι η παράγωγος έχουμε

$$\begin{aligned}d'(x) &= \left(\sqrt{x^2 + 1}\right)' = \frac{1}{2\sqrt{x^2 + 1}} (x^2 + 1)' = \\ &= \frac{1}{2\sqrt{x^2 + 1}} 2x = \frac{1}{\sqrt{x^2 + 1}} x = \frac{x}{\sqrt{x^2 + 1}}\end{aligned}$$

Επομένως ο ρυθμός μεταβολής της απόστασης των σημείων A και O όταν $x=1$ είναι

$$d'(1) = \frac{1}{\sqrt{1^2 + 1}} = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$